CZU: 37.013 :796.012+159.923
https://doi.org/10.52449/fcscf26.25

[1]ORCID ID: https://orcid.org/0009-0008-6299-7527
e-mail: silviucasandra@gmail.com[1]

[2]ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2031-343X
e-mail: ioncarp6351@yahoo.com [2]

MODEL ACMEOLOGIC DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SPECIALISTULUI ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚILOR MOTRICE

[1]Silviu Casandra, [2]Carp Ioan

Abstract. *The acmeological model for developing the competencies of specialists in motor activities represents a modern approach aimed at achieving professional performance and self-realization. The study focuses on the theoretical and practical foundation of an acmeological model designed for the continuous training of physical education specialists, with applicability in athletics. The research analyzes the motivational-axiological, cognitive-methodological, and operational-practical dimensions involved in the development of professional competencies of coaches and teachers. Methods such as literature analysis, pedagogical observation, competence assessment, questionnaire-based survey, and theoretical modeling were employed. The results of the investigative approach highlight the role of integrating acmeological principles in optimizing the process of designing, implementing, and evaluating training programs, as well as in developing a reflective and innovative professional conduct.*

Keywords: *acmeological model, questionnaire, specialist, motor activity*

Introducere. În contextul actual al evoluției rapide a domeniului activităților motrice și al sportului de performanță, dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor în cultură fizică devine o prioritate strategică. În era digitală de astăzi, tehnologia informației a devenit o parte integrantă a procesului educațional, influențând diverse materii, inclusiv educația fizică [7]. Transformările generate de progresul științific, diversificarea metodelor de antrenament și creșterea exigențelor privind performanța sportivă impun adoptarea unor modele formative moderne, capabile să susțină dezvoltarea continuă și adaptabilitatea profesională [1, 10, 11].

În acest cadru, abordarea acmeologică se conturează ca un reper teoretic și metodologic relevant, orientat spre atingerea nivelului maxim de dezvoltare profesională și personală a individului. Acmeologia, ca domeniu interdisciplinar, analizează condițiile, factorii și mecanismele care favorizează atingerea excelenței în activitatea umană, punând accent pe autorealizare, motivație intrinsecă și perfecționare continuă [3]. Aplicarea principiilor acmeologice în formarea specialiștilor din domeniul activităților motrice contribuie la dezvoltarea unei conduite profesionale reflexive, inovative și orientate spre performanță.

În domeniul atletismului, caracterizat printr-un grad ridicat de complexitate și competitivitate, rolul specialistului, fie că este antrenor sau profesor de educație fizică, devine esențial în proiectarea și implementarea unor programe eficiente de pregătire. Astfel, competențele profesionale trebuie să integreze nu doar cunoștințe teoretice solide, ci și abilități metodologice, capacități de adaptare și valori etice care să ghideze activitatea didactică și de antrenament [5].

Literatura de specialitate evidențiază faptul că dezvoltarea competențelor profesionale este un proces complex, multidimensional, care implică interacțiunea dintre componentele cognitive, motivaționale și operaționale ale personalității specialistului [9]. În acest sens, modelele formative tradiționale sunt completate tot mai frecvent de abordări integrative, care valorifică reflecția, autoevaluarea și învățarea pe tot parcursul vieții. Prezenta lucrare se înscrie într-un demers investigativ cu caracter teoretico-aplicativ, având ca scop elaborarea și fundamentarea unui model acmeologic de dezvoltare a competențelor specialistului în domeniul activităților motrice. Cercetarea urmărește identificarea dimensiunilor importante ale competenței profesionale și integrarea acestora într-un cadru coerent, aplicabil în pregătirea sportivilor din atletism.

Importanța temei este susținută și de rezultatele investigației realizate, care evidențiază rolul determinant al formării continue, al motivației personale, al valorilor etice, precum și al utilizării metodelor moderne și al reflecției profesionale în dezvoltarea competențelor. Aceste aspecte confirmă necesitatea unei abordări sistemice și acmeologice în formarea specialiștilor, orientată spre excelență și performanță durabilă.

Scopul cercetării constă în elaborarea și fundamentarea unui model acmeologic orientat spre dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor în activități motrice.

Obiectivele cercetării: analizarea literaturii de specialitate privind acmeologia și dezvoltarea competențelor profesionale; identificarea dimensiunilor esențiale ale competenței (motivațional-axiologică, cognitiv-metodologică, operațional-practică); investigarea percepției specialiștilor asupra factorilor care influențează dezvoltarea profesională; fundamentarea și modelarea

unui cadru acmeologic aplicabil în domeniul atletismului; interpretarea rezultatelor și formularea concluziilor cu valoare aplicativă.

Ipoteza cercetării: se presupune că aplicarea unui model acmeologic de formare profesională contribuie semnificativ la dezvoltarea competențelor specialistului în domeniul activităților motrice, prin integrarea dimensiunilor motivaționale, cognitive și operaționale în procesul de pregătire.

Metodele de cercetare aplicate în lucrare: analiza literaturii de specialitate, observația pedagogică, metoda chestionarului sociologic, metode grafice de prezentre a rezultatelor, precum și modelarea teoretică.

Organizarea cercetării. Cercetarea s-a desfășurat în mai multe etape:

1. Etapa teoretică- documentarea și analiza literaturii de specialitate.
2. Etapa de elaborare a instrumentelor-conceperea chestionarului.
3. Etapa de colectare a datelor-aplicarea chestionarului respondenților.
4. Etapa de analiză și interpretare-prelucrarea datelor și interpretarea rezultatelor.
5. Etapa de modelare- elaborarea modelului acmeologic propus.

Rezultatele și analiza cercetării. Datele obținute au fost analizate prin metode statistice descriptive (procente, frecvențe), fiind reprezentate grafic sub formă de diagrame circulare. Interpretarea rezultatelor a permis evidențierea tendințelor și formularea concluziilor relevante pentru obiectivele cercetării.

Astfel, distribuția răspunsurilor (Fig. 1) indică o tendință clar orientată spre evaluări ridicate ale importanței formării profesionale continue. Frecvențele relative evidențiază o concentrare majoritară în categoriile superioare ale scalei: 64,5% (foarte importantă) și 32,3% (importantă), cumulând un procent de 96,8%. Nivelul „moderat importantă” este reprezentată marginal aproximativ 3%, iar opțiunea „puțin importantă” înregistrează frecvență nulă. Rezultatele susțin ipoteza conform căreia formarea profesională continuă este percepută ca un factor esențial în dezvoltarea competențelor și optimizarea performanței în domeniul activităților motrice.

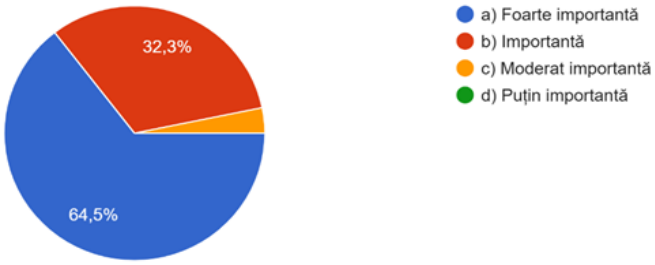

Fig. 1. Importanța formării profesionale continue

Referitor la influența motivației personale asupra performanței profesionale majoritatea respondenților evidențiază o concentrare pronunțată în zona valorilor

superioare ale scalei (Figura 2). Astfel, 67,7% dintre respondenți indică o influență „în foarte mare măsură”, iar 29% „în mare măsură”, cumulând un procent de 96,7%. Categoria „moderată” este slab reprezentată aproximativ 3%, iar opțiunea „în mică măsură” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul determinant al motivației personale ca factor esențial în susținerea performanței profesionale în domeniul activităților motrice.

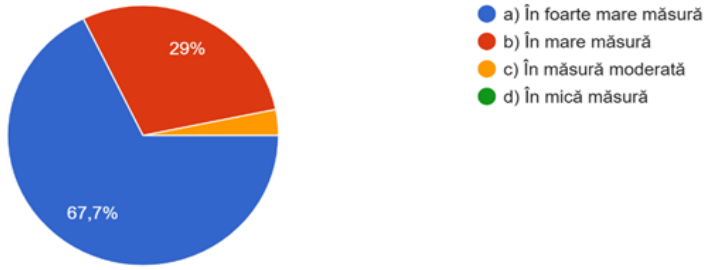

Fig. 2. Influența motivației personale asupra performanței profesionale

În contextul integrării valorilor etice, distribuția răspunsurilor (Figura 3) evidențiază o concentrare majoritară în categoriile superioare ale scalei. Astfel, 64,5% dintre respondenți apreciază integrarea valorilor etice ca fiind „foarte importantă”, iar 32,3% „importantă”, cumulând un procent de 96,8%. Categoria „moderată” este slab reprezentată 3,2%, iar opțiunea „puțin importantă” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul esențial al valorilor etice și profesionale în conturarea conduitei specialistului și în asigurarea calității procesului instructiv-educativ și de antrenament.

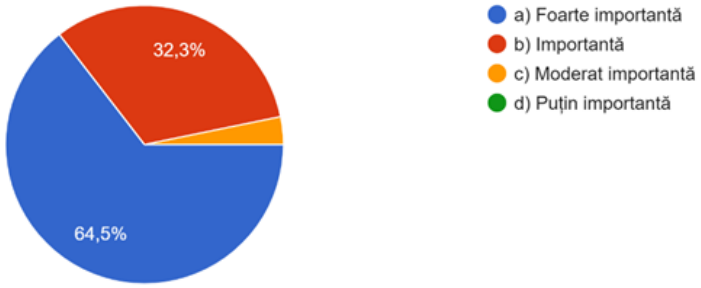

Fig. 3. Importanța valorilor etice în activitatea profesională

Distribuția răspunsurilor (Figura 4) evidențiază o orientare pronunțată către valorile superioare ale scalei. Astfel, 64,5% dintre respondenți indică o contribuție „în foarte mare măsură”, iar 29% „în mare măsură”, cumulând un procent de 93,5%. Categoria „moderată” este reprezentată de aproximativ 6%, iar opțiunea „în mică măsură” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul esențial

al fundamentării teoretice în optimizarea procesului de antrenament și în susținerea deciziilor profesionale eficiente.

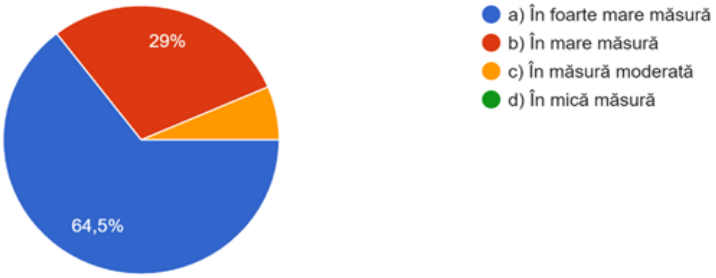

Fig. 4. Rolul fundamentării teoretice în optimizarea procesului de antrenament

Distribuția răspunsurilor cu privire la importanța utilizării metodelor moderne în activitatea profesională a cadrelor didactice (Figura 5) indică o concentrare foarte ridicată în categoria maximă a scalei. Astfel, 83,9% dintre respondenți apreciază utilizarea metodelor moderne ca fiind „foarte importantă”, iar 12,9% „importantă”, cumulând un procent de 96,8%. Categoria „moderată” este slab reprezentată aproximativ 3%, iar opțiunea „puțin importantă” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul important al inovației metodologice în optimizarea procesului de antrenament și în susținerea performanței sportive.

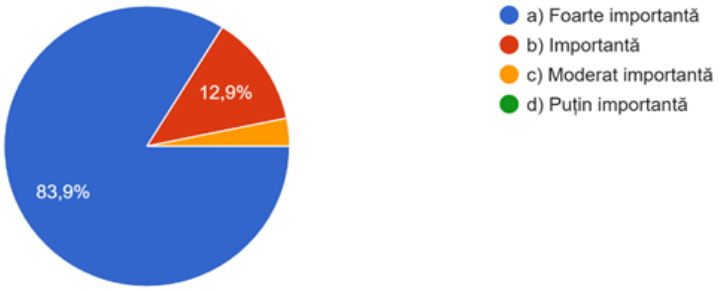

Fig. 5. Importanța utilizării metodelor moderne în procesul de antrenament

Răspunsurile cu privire la rolul evaluării în formarea continuă a cadrelor didactice (Figura 6) evidențiază o orientare predominantă către valorile superioare ale scalei. Astfel, 56,7% dintre respondenți indică o contribuție „în foarte mare măsură”, iar 36,7% „în mare măsură”, cumulând un procent de 93,4%. Categoria „moderată” este reprezentată de aproximativ 6,6%, iar opțiunea „în mică măsură” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă o evaluare sistematică ca mecanism de reglare și dezvoltare continuă a activității profesionale.

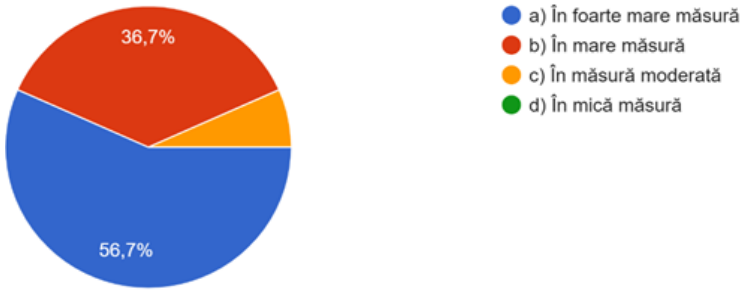

Fig. 6. Rolul evaluării sistematice în dezvoltarea continuă a activității profesionale

Distribuția răspunsurilor (Figura 7) indică o concentrare majoritară în categoriile superioare ale scalei. Astfel, 54,8% dintre respondenți apreciază contribuția autoevaluării „în foarte mare măsură”, iar 41,9% „în mare măsură”, cumulând un procent de 96,7%. Categoria „moderată” este slab reprezentată aproximativ 3%, iar opțiunea „în mică măsură” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul esențial al autoevaluării și reflecției ca mecanisme de autoreglare și dezvoltare profesională continuă.

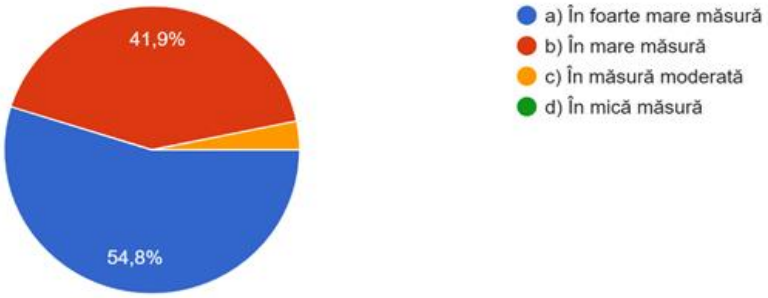

Fig. 7. Rolul evaluării sistematice în dezvoltarea activității profesionale

Referitor la capacitatea de inovare și adaptare în procesul de antrenament, distribuția răspunsurilor (Figura 8) evidențiază o concentrare predominantă în categoriile superioare ale scalei. Astfel, 64,5% dintre respondenți apreciază capacitatea de inovare și adaptare ca fiind „foarte importantă”, iar 29% „importantă”, cumulând un procent de 93,5%. Categoria „moderată” este reprezentată de aproximativ 6%, iar opțiunea „puțin importantă” nu înregistrează frecvențe. Rezultatele confirmă rolul esențial al flexibilității și creativității în optimizarea procesului de antrenament și în adaptarea la cerințele actuale ale performanței sportive.

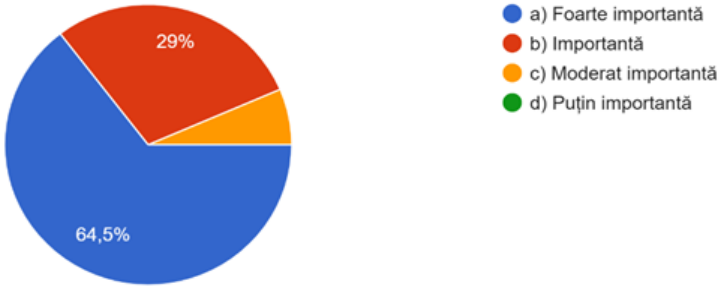

Fig. 8. Importanța capacității de inovare și adaptare în procesul de antrenament

Distribuția răspunsurilor (Figura 9) indică o concentrare predominantă în categoriile superioare ale scalei. Astfel, 64,5% dintre respondenți apreciază contribuția modelului acmeologic „în foarte mare măsură”, iar 29% „în mare măsură”, cumulând un procent de 93,5%. Categoria „moderată” este reprezentată de aproximativ 6%, iar opțiunea „în mică măsură” nu înregistrează frecvențe.

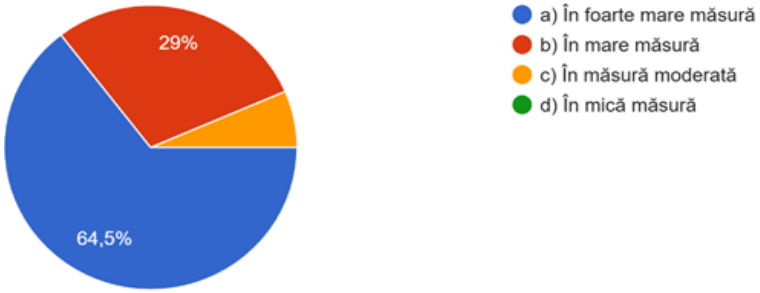

Fig. 9. Eficiența modelului acmeologic în dezvoltarea competențelor profesionale

Rezultatele sondajului sociologic confirmă eficiența și necesitatea elaborării unui model acmeologic pentru dezvoltarea competențelor profesionale și pentru optimizarea procesului de formare a specialiștilor în domeniul activităților motrice (atletismului).

Modelul acmeologic de dezvoltare a competențelor specialistului în domeniul activităților motrice se bazează pe o abordare integrativă, care valorifică principiile acmeologiei în vederea atingerii nivelului optim de dezvoltare profesională și personală. Acmeologia, ca domeniu științific, analizează condițiile și mecanismele prin care individul poate atinge excelența în activitatea sa, punând accent pe autorealizare, motivație și perfecționare continuă [2, 3].

Modelul propus este structurat pe trei dimensiuni fundamentale, aflate într-o relație de interdependență:

1. *Dimensiunea motivațional-axiologică-această* – reflectă sistemul de valori, atitudini și motivații care orientează comportamentul profesional al specialistului, evidențiază faptul că motivația intrinsecă și valorile etice reprezintă factori determinanți ai performanței și implicării profesionale [6, 8]. Integrarea

valorilor etice și asumarea responsabilității profesionale contribuie la dezvoltarea unei conduite orientate spre excelență și autorealizare.

2. *Dimensiunea cognitiv-metodologică* – vizează fundamentarea științifică a activității și capacitatea specialistului de a aplica metode eficiente de instruire și antrenament. Conform cercetărilor [1] pregătirea teoretică și metodologică reprezintă baza organizării eficiente a procesului de antrenament. Actualizarea continuă a cunoștințelor este esențială în contextul evoluției rapide a științei sportului [4].

3. *Dimensiunea operațional-practică* – se referă la aplicarea concretă a competențelor în activitatea profesională, incluzând capacitatea de adaptare, inovare și evaluare continuă. Studiile din domeniul coaching-ului sportiv subliniază importanța reflecției și a adaptabilității în optimizarea performanței [6] De asemenea, evaluarea și autoevaluarea sunt considerate mecanisme importante pentru dezvoltarea profesională continuă [2, 8].

Interacțiunea acestor trei dimensiuni generează un proces dinamic de dezvoltare a competențelor, în care specialistul își optimizează permanent performanța prin autoreglare și învățare continuă. Modelul acmeologic propus se aliniază cadrului european al competențelor-cheie, care subliniază importanța dezvoltării integrate a competențelor cognitive, sociale și personale [9].

Implementarea modelului conduce la multiple beneficii, printre care: creșterea performanței profesionale, dezvoltarea continuă, îmbunătățirea practicilor de instruire, atingerea excelenței și promovarea învățării pe tot parcursul vieții. În acest sens, modelul acmeologic devine un instrument relevant pentru optimizarea formării specialiștilor în domeniul activităților motrice și pentru adaptarea acestora la cerințele sportului contemporan.

Concluzii

1. Analiza rezultatelor obținute în cadrul cercetării evidențiază impactul semnificativ al modelului acmeologic asupra dezvoltării competențelor specialistului în domeniul activităților motrice. Datele colectate confirmă faptul că elemente precum formarea profesională continuă, motivația personală, integrarea valorilor etice, fundamentarea teoretică și utilizarea metodelor moderne de antrenament sunt percepute ca fiind importante pentru atingerea performanței profesionale.

2. Rezultatele investigației demonstrează existența unui consens clar în rândul specialiștilor privind importanța dimensiunilor motivațional-axiologice, cognitiv-metodologice și operațional-practice în dezvoltarea competențelor profesionale. Integrarea acestor dimensiuni într-un model unitar contribuie la optimizarea procesului de formare și la creșterea eficienței activității didactice și de antrenament.

3. Cercetarea evidențiază rolul fundamental al evaluării periodice și al autoevaluării în procesul de perfecționare profesională, acestea fiind percepute ca mecanisme esențiale de autoreglare și dezvoltare continuă.

4. Aplicarea modelului acmeologic în domeniul atletismului se dovedește a fi eficientă și relevantă, contribuind la dezvoltarea integrată a competențelor specialistului și la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ.

Bibliografie

1. BOMPA, T.O.; BUZZICHELLI, C. Periodization-6th Edition: Theory and Methodology of Training. Champaign, Illinois, USA: Human Kinetics, 2019. 392 p.
2. CARP, I.; GHEORGHIU, I. Evaluation of the Professional Competences of the Specialists in the Field of Physical Education and Sport**.** In: *Actualities and Perspectives of Physical Education and Sport Sciences*: Proceedings of the International Scientific Conference. Bucharest, 2020, p. 84-89.
3. DIBA, T.G.; DEREKA, T.G. Historical and pedagogical analysis of acmeology development. In: *European Applied Sciences*, 2015, (4), 28-31.
4. ISSURIN, V.B. Benefits and limitations of block periodized training approaches to athletes' preparation. In: *Sports Medicine*, 46(3); URL: https://doi.org/10.1007/s40279-015-0425-5, 2016, p. 329-338.
5. LYLE, J. Reflecting on the development of a conceptual framework for sport coaching. In: *International Sport Coaching Journal*, 5(1); URL: https://doi.org/10.1123/iscj.2017-0081, 2018, p.90-98.
6. MARTINDALE, R.; NASH, C. Sport science relevance and application: Perceptions of UK coaches. In: *Journal of Sports Sciences*, 31(8); URL: https://doi.org/10.1080/02640414.2012.754924, 2013, p. 807-819.
7. PETRUTA, P.A.; TANASE, E.; VIZITIU, L.E. Comparative study on the application of information technology in physical education lessons for primary school students. In: *Gymnasium: Scientific Journal of Education, Sports and Health*, 25(2); URL: https://doi.org/10.29081/gsjesh.2024.25.2.4, 2024, p. 51-57.
8. RYAN, R.M.; DECI, E.L. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. In: *Contemporary Educational Psychology*, 25(1); URL: https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020, 2000, p.54-67.
9. SALA, A.; PUNIE, Y.; GARKOV, V.; CABRERA, M. LifeComp: The European framework for personal, social and learning to learn key competence. European Commission, 2020. 137 p.
10. VIZITIU LAKHDARI, E.; RAȚĂ, B.C.; NESTERIUC, O. The basics of athletics / Bazele generale ale atletismului. Casa Cărții de Știință, 2024. 180 p.
11. VIZITIU, E.; ZADOBRISCHI, E.; TODEREAN, R. The impact of artificial intelligence on the training of performance athletes. Apple Academic Press, 2026. 488 p.